

Ausztria, Németország, Franciaország és Svájc fakereskedelmi és faipari viszonyai.

Irta: *Schmidt Károly*, m. kir. erdőmester.

(Folytatás.)

Ausztria fakereskedelme.

Magyarország fakülkereskedelmét az előbbieken általános-
ságban vázolván, az itt következőkben *Ausztria külkereskedelmére*
térek át. Tulajdonképeni feladatomhoz mérten Ausztriával ugy
fakereskedelmi, mint faipari tekintetben is rövidebben kell, hogy
foglalkozzak, különös sulyt helyezvén azonban arra, hogy az
itt mondandók keretében Magyarország fakereskedelmi forgalmát
Ausztriával részletesebben megvilágítsam.

Előre hocsátólag meg kell jegyezmem még azt is, hogy
Ausztriáról szólván, ehhez az itt tárgyalandókban, mint velünk
közös vámterülethez Bosznia és Hercegovina is sorozódik és
azonkívül Trieszt szabad kikötő is hozzá tartozik.

Ausztria forgalma ugyanazon az alapon van kimutatva, mint
a hogy azt már Magyarországnál is említettem, vagyis a fa mint
nyers anyag és félgyártmány, és a kész áru.*)

Az ez alapon számbavett behozatal és kivitel az utolsó öt
év (1894—1898) alatt következő volt:

*) Meg kell jegyezmem azt, hogy Ausztriának ez idő szerint külön külkeres-
kedelmi statisztikája nincs. Az osztrák cs. kir. kereskedelmi miniszterium eddig-
elé csakis az osztrák-magyar külkereskedelemnek statisztikáját adja ki, (Statistik des
auswärtigen Handels des oesterreichisch-ungarischen Zollgebiets). Az Ausztriát
illető adatokat ép azért csakis a magyar statistika segítségével képezhettem. A kimu-
tatott adatok Ausztria forgalmát Magyarországgal és a vámkülfölddel együttvéve
foglalják magukban. Miután az osztrák statisztikai hivatal említett kiadványában a
legtöbb árunemnél magasabb kereskedelmi értéket számít mint a mienk, az Ausztria
áruforgalmát illető értékek aránylag magasabbak. Ezen én a különbségek
képezésénél nem változtattam, miután a magasabb kereskedelmi érték számítása
Ausztriára, a hol a piaci árak a mienknél magasabbak, jogosult, a szükséges
tájékozást azért a közölt adatok így is kellőképp megadhatják.

Behozatal.

1894. évben	4.657,664	mmázsa	41,086	ezer korona
1895. "	5.099,620	"	47,787	" "
1896. "	6.325,502	"	48,044	" "
1897. "	6.184,257	"	48,460	" "
1898. "	6.517,347	"	46,615	" "

Kivitel.

1894. évben	22.885,020	mmázsa	164,522	ezer korona
1895. "	24.577,653	"	174,028	" "
1896. "	26.562,690	"	207,334	" "
1897. "	29.691,404	"	230,810	" "
1898. "	34.723,033	"	232,675	" "

A mint a közölt adatokból kitünik Ausztria fakülkereskedelmi forgalma évről-évre emelkedőben van. A behozatal 1897. évi mennyiségénél mutatkozó visszaesés főképp a kevesebb faáru behozatalban leli okát, a minthogy az évről-évre csökkenőben is van, ellenben a nyers és félgyártmánynál a fabe hozatal évről-évre emelkedik; a kivitelnél ugy a fa, mint a faáru is általánosságban emelkedő irányzatú, 1898-ban némi értékbeni visszaeséssel, a mint az a következő kimutatásból is látható:

Behozatal.

	fában:		faárukban:	
	mmázsa	1000 kor.	mmázsa	1000 kor.
1894. évben	4.513,749	28,094	143,915	12,992
1895. "	4.857,415	32,175	242,205	15,612
1896. "	6.142,477	35,030	183,025	13,014
1897. "	6.029,117	36,260	155,140	12,200
1898. "	6.362,734	34,414	154,613	12,201

Kivitel.

	fában:		faárukban:	
	mmázsa	1000 kor.	mmázsa	1000 kor.
1894. évben	22.462,065	113,936	422,953	50,586
1895. "	24.108,588	120,131	469,065	53,897
1896. "	26.026,902	149,892	535,788	57,442
1897. "	29.171,618	173,215	519,786	59,595
1898. "	33.692,738	174,003	533,295	58,671

Ausztriának fakülkereskedelmi forgalmát választékok és áru-nemek szerint a következő 1898. évre vonatkozó táblázat¹⁾ tünteti ki. (L. a 210—211. oldalakat.)

Ezen táblázatot nézve konstatálhatjuk, hogy Ausztria behozatala Magyarországnál aránylag nem sokkal (4·1 és 6·5 millió mmázsa) nagyobb, ellenben a kivitel a Magyarországinak több mint háromszorosát (10, és 34·7 millió mmázsa) teszi. Láthatjuk azt is, hogy Ausztria, ahol az erdők 70%-át a fenyő foglalja el, puha fában igen nagy kivitellel bir és e tekintetben mint igen tekintélyes fenyő exportáló állam Oroszország és Skandinavia (Svédország és Norvégia) mellé sorakozik. A fenyőfát Galiczia, Csehország, Alsó-Ausztria és az alpesi tartományok szolgáltatják. Tölgyfában Magyarország többet szállít a külföldre mint Ausztria. A tölgyfaárúnak legnagyobb részét Bosznia, azután Galiczia és Bukovina adja.

A faárúk között első helyen a közönséges faárúk és pedig közönséges épület- és butorasztalosárúk, butorok, kádárárúk, hordók puha- és keményfából, közönséges esztergályos, és kerékgyártóárúk, szitakéreg, durva faeszközök, fahuzal, faszög, facsévék (Holzspulle) említendők, a melyekből Ausztria igen sokat gyárt és mindenfelé kivisz.

Azután következnek a finom fabutorok, a melyben Ausztria faipara ismeretes jót és sokat produkál, továbbá a finom faárúk a milyenek: finom esztergályos és faragott faárúk, aranyozott, ezüstözött, bronzozott, festett árúk, bronzolt fa, tükör- és képkeretek, berakott munkák (boule és intarsia), mérővesszők. Ezen finom faárúk értékben is a legnagyobb összeget képviselik.

A forgalom ugyanazon *főirányokban* bonyolódik le, a melyekről Magyarország külkereskedelménél is szölooltam.

A *vizi utak* között a Duna, az Elba, és az Oder a leglényegesebbek. A tengeri utnál a főirány az Adria a keletre menő (Levante) forgalommal, a Romániával határos Bukovinából pedig a forgalom egy része a Fekete-tengeren át visz.

1) Ugy itt, mint a többi államoknál is a forgalom részletezésénél csakis egy és pedig a statistikailag tárgyalt legutolsó évre kellett, már munkám terjedelmére való tekintettel is, szorítkoznom, a kívánt tájékoztatás azonban, a forgalom lényegében nem változván, ezen egy évi adat is megadja.

Ausztria faforgalma választékok szerint 1896-ban.

Fa	Behozatal		Kivitel	
	m.-mázsa	korona	m.-mázsa	korona
Tüzifa, kilugozott fakéreg, rözse, fahulladék tüzelésre ...	1.303,963	1.657,169	1.683,954	3.392,454
Fonó vessző, rözse	30,073	637,669	19,013	619,410
Gömbölyü épület- és műfa, kemény	355,353	2.028,703	387,835	3.486,461
Gömbölyü épület- és műfa, puha	1.061,992	3.241,757	16.119,933	63.733,213
Parafa, tönkökben és nyers táblákban	23,360	874,620	1,277	17,690
Donga	351,329	4.470,590	698,414	8.015,079
Vasuti talpfa	512,244	1.878,318	671,115	3.042,655
Faragott és fűrészelt faáru kemény	733,826	7.276,713	666,277	8.927,820
Faragott és fűrészelt faáru puha	1.108,424	7.200,620	13.089,693	78.515,710
Nem európai műfa	115,808	1.413,462	12,728	134,895
Faszén és briquette faszénből	593,108	2.161,470	62,388	416,550
Cserzésre szolgáló tölgy és fenyő stb. kéreg*)	173,354	1.573,046	400,124	3.701,538
Összesen	6.362,734	34.414,137	33,692,738	174.003,475

*) A behozatalnál a kimutatott cserző anyagok között van a Quebracho fa is. Kivitel ebből az árunemből nincs.

Ausztria forgalma faárukban. (1898.)

Faáruk	Behozatal		Kivitel	
	m.-mázsa	korona	m.-mázsa	korona
Közönséges faáruk (durva aszfalos, kádár, esztergályos munkák, közöns. fabutorok, hordók, faszög stb.) ...	74,811	3.164,966	239,851	12.537,932
Régi petroleumhordók ...	29,602	363,224	15,578	155,780
Fagyapot ...	6,654	46,394	5,911	41,377
Finom fabutorok és butoralkatrészek ...	7,951	1.898,500	48,900	10.753,642
Hajlított butorok és butoralkatrészek ...	6,993	491,485	111,162	8.681,994
Párnázott butorok ...	570	518,340	2,403	1.047,030
Finom faáruk, tükör és képkeretek, bronzolt fa stb. ...	6,467	2.370,000	50,623	19.625,920
Kosárkötő-árúk, fonott gyermekkocsik ...	2,006	469,556	5,010	632,138
Fournirok ...	3,380	610,970	7,588	431,738
Parketták ...	7,064	171,760	20,897	477,628
Parafaárúk ...	8,237	1.837,512	12,016	1.598,220
Játékszerek fából ...	868	258,650	13,356	2.687,884
Összesen ...	154,613	12.201,388	533,295	58.671,313
Fa és faárúk együtt ...	6.517,347	46.615,525	34.723,033	232.674,788

A *tengeren való szállítás* főleg Olasz- és Franciaországra terjed ki. 1898-ban volt fában és faárukban a behozatal 29,245 mmázsa 2.024,465 korona értékben, a kivitel 1.864,482 mmázsa 21.077,813 korona értékben. Ha ezen adatokat összehasonlítjuk a Magyarország tengeri szállítását illetőleg közlöttekkel, azt látjuk, hogy Magyarország tengeri hajóforgalma fában és két említett országgal való összeköttetések és főleg Franciaországba való dongakivitelünk folytán nagyobb, Magyarország kiviteli mennyiségében azonban a Boszniából Fiumén át kivitt tölgyfa-áru is befoglaltatik.

Ausztriának főkikötője Triest, fakereskedelem tekintetében is a legjelentékenyebb. Beleértve a *belföldi forgalmat is*, Triesztbe 1898-ban fa- és faáru behozatott: 2.327,092 mmázsa 19.289,140 korona értékben; Triesztből kivetett 2.379,807 mmázsa 19.497,694 korona értékben. A belföldi forgalom nagy részét a Krajna és a tengerpartvidék szolgáltatja. A kivitel főczikke puha fűrészáru Olaszország felé.

Az egyes államokkal való forgalom az 1898. évre vonatkozó összeállításból kivehetőleg fában és faáruban a következő volt:

Behozatal.

	mmázsa	kor. ért.
1. Magyarországból	4.654,579	30.901,022
2. Németországból	569,391	8.935,161
3. Oroszországból	657,095	1.641,617
4. Romániából	328,982	1.166,448
5. Északamerikai Egyesült-Államokból	128,731	1.998,342
6. Olaszországból	73,757	685,950
7. Szerbiából	31,389	117,030
8. Nagy-Britanniából	11,177	1.080,811
9. Franciaországból	7,141	709,868
10. Németalföldről	1,032	27,382

Kivitel.

	mmázsa	kor. ért.
1. Németországba	20.205,434	114.731,166
2. Olaszországba	4.067,084	26.746,562
3. Magyarországra	3.153,643	36.464,162
4. Oroszországba	3.039,107	15,221,787

	mmázsa	kor. ért.
5. Romániába	1.453,847	5.880,639
6. Svájcba	932,147	10.593,766
7. Egyiptomba	569,299	1.536,250
8. Franciaországba	475,996	6.807,307
9. Németalföldre	296,217	2.941,926
10. Görögországba	204,515	2.021,948
11. Törökországba	126,363	2.595,123
12. Bulgáriába	118,032	981,966
13. Szerbiába	69,816	600,819
14. Nagy-Britanniába	58,899	5.352,462
15. Belgiumba	10,378	310,040

A forgalmi mennyiségek szerint összeállított ezen sorozatból látjuk, hogy a behozatalnál Magyarország, úgy a behozatali mennyiséget, mint értékeket illetőleg, a többi államoktól jelentősen különbözö, első helyet foglalja el. *Magyarországnak Ausztriával való fkereskedelme választékok és árunemek szerint 1898-ban a 214—217. oldalakon levő táblázatból tűnik ki.*

Ezen táblázatból kivehetőleg Ausztriába való kivitelünkben a tölgyfaáru 8 millió koronát fölül haladó értékkel, és pedig főleg fűrészáru és donga, a főczikk. Azután a puha fűrészáru következik. Kivitelünk Ausztriába magában foglalja azon részt is, amely raktári és bizományi eladás végett ausztriai raktárakba megy, hogy onnan már mint Ausztria külön kiviteléhez tartozó, a nyugoti piacokra jusson, és magában foglalja azon részt is, amely nyers termék és félgyártmánykép Ausztriába kimegy, hogy ottan készárura feldolgoztassék és onnan minden irányban és így Magyarországra is kivitéssék. Az Ausztriából hozzánk behozott faáruk egy része, tudjuk, magyar provenientiájú fából (pl. tölgy-, kőrisfa a butoroknál) készül. Piaczainkat ennél fogva Ausztriában Bécsen kívül a fát feldolgozó és fogyasztó nagyobb ipari góczpontok képezik.

Németországból főleg puha épület- és müfa gömbölyü állapotban jön be, azután tekintélyes tűzifamennyiség is. ebből a fő-rész a határszéli forgalomra esik. A forgalomnak főbb részét azonban — természetesen nem mennyiségileg, de értékileg — nem a fa, hanem a faáruk képezik.

Ausztria fakereskedelme Magyarországgal. (1898.)

Tételszám	Fa	Behozatal Ausztriába			Kivitel Ausztriából				
		Kereskedelmi érték	mennyiség m. mázsákban		érték	Kereskedelmi érték	mennyiség m. mázsákban		érték
			K.	összesen			ebből tengeren	korona	
1 a)	Tüzifa, kilugozott fakéreg, rözse, fahulladék tüzelésre	15	536,763	66,028	805,145	06	128,644	27,357	77,186
b)	Eczetforgács és más ipari czélokra szolgáló forgács	126	248	10	3,125	10	261	—	2,610
c)	Fűrészpor	1	343	—	343	1	951	—	951
d)	Fagyapot	7	6,487	—	45,409	7	5,911	38	41,377
2 a)	Kemény épületi-, s műfa, dió-, tölgy-, stb. elsőrendű fanemekből	8	145,402	21	1.163,216	5	17,497	16	87,485
b)	Kemény épületi- s műfa, cseresznye-, juhar-, körte-, elsőrendű fanemekből	5	58,104	—	290,520	4	1,416	—	5,664
c)	Kemény épületi s műfa, bükk-, köris-, szil-, stb. másodrendű fából	5	40,336	624	201,680	36	4,563	320	14,427
d)	Kemény bányafa	3	100	—	300	18	13	—	23
e)	Nem európai műfa	9	2	—	18	8	2,026	13	16,208
f)	Parafa, nyers állapotban	160	—	—	—	160	54	—	8,640

3 a)	Puha épület- és műfa	3·6	255,327	82	919,177	2·30	81,011	24	186,324
b)	Rudak fenyőfából	2·7	6,312	251	17,043	2	15,053	—	30,106
c)	Puha bányafa	2·7	541,633	—	1.462,409	1·4	3,782	—	5,295
4	Donga koményfából	12·5	324,308	23,021	3.969,009	8·6	280,848	60	2.415,293
5	Vasuti talpfa	3·8	450,599	464	1.712,276	2·9	9,339	—	27,083
6 a)	Fűrészelt- és faragott-faarú a 2 a) és b) alatti elsőrendű fából (deszka-, gerenda-, parkettafa stb.)	12·5	375,954	3,467	4.699,425	7·2	34,851	2	250,928
b)	Fűrészelt- és faragott-faarú II. rendű (2. c) fából	8	262,583	12,239	2.100,664	5	51,233	235	256,165
c)	Fűrészelt- és faragott-faarú nem európai fából	10	1,539	—	15,390	7·8	9,716	—	75,786
7 a)	Fűrészelt és faragott faaru puhafából	6·9	874.885	51,630	6.036,707	4·6	2.111,490	516	9.712,854
b)	Zsindely	8	3,258	44	26,064	5·5	126,315	—	694,733
c)	Szőlőkaró	3·4	3,319	—	11,285	2·7	52,673	810	142,217
8	Fűzfavessző	30	3,021	2	90,630	24	891	61	21,384
9	Faszén	3·6	582,245	2,108	2.096.081	2·6	1,035	1	2,691
10	Cserzőhéjak	9	120,023	321	1.080,206	5·6	65,840	1,067	368,704
	Összesen	—	4.592,791	160,312	26.746,122	—	3.004.433	30,520	14.434,134

Ausztria forgalma Magyarországgal faárukban. (1898.)

Tételszám	Faáruk	Behozatal			Kivitel				
		Keresk. érték		érték	Keresk. érték		érték		
		mennyiség m. mázsákban	érték		mennyiség m. mázsákban	érték			
K.	összesen	ebből tengeren	korona	K.	összesen	ebből tengeren	korona		
1 a)	Közönséges faáruk	32	16,663	1177	533,216	32	46.171	174	1.477,472
b)	Nyírfaseprők	64	8060	2	515,776	80	51	1	4080
c)	Fakanalak	40	995	—	39,800	40	143	3	5720
d)	Szitakéreg	33	496	—	16,368	30	1748	—	52,440
2 a)	Közönséges fabutorok és butorrészek	56	1,235	506	69,160	56	4007	10	224,392
b)	Jégszekrények	60	65	19	3,900	60	831	—	49,860
c)	Finom fabutorok és butorrészek	260	4357	431	1,210,820	240	38,980	21	9,355,200
3 a)	Hajlitott fabutorrészek	60	4654	—	279,240	60	820	—	49,200
b)	Hajlitott fabutorok	90	1632	65	146,880	94	5047	1	474,418
c)	Bambuszbutorok	200	3	1	600	180	213	—	38,340
4 a)	Párnázott fabutorok	460	224	8	103,040	460	1769	—	813,740
b)	Betegszállító kézikocsik, műtőasztalok	400	1	—	400	400	88	—	35,200

e)	Tekeasztal és részei	130	—	—	—	130	351	—	45,630
5	Finom faárúk	400	1295	9	518,000	400	14,394	21	5,757,600
6 a)	Kosárkötő árúk	120	1493	9	179,160	160	2,370	4	379,200
b)	Gyermekkocsik, fonott bölcsök	80	27	2	2,160	80	2,404	—	192,320
7 a)	Koczkaparketták	42	120	24	5,040	36	311	—	11,196
b)	Gyalult amerikai parketta deszkácskák	24	6909	153	165,816	20	2,742	—	54,840
8	Furnirok	30	341	1	10,230	60	6,352	—	381,120
9 a)	Parafaárúk	300	113	13	33,900	300	3,409	32	1,022,700
b)	Parafa hulladék	140	42	—	5,880	120	287	—	34,440
12 a)	Új hordók keményfából	34	5572	—	189,448	32	2,370	2	76,788
b)	Ócska üres petroleumos hordók	10	7201	—	72,010	10	15,578	—	155,780
c)	Hordók puhafából	8	67	33	536	8	2,169	—	17,352
13	Gyermekjátékszerek fából	240	223	17	53,520	200	6,605	1	1,321,000
Összesen		—	61,788	2470	4,154,900	—	149,210	270	22,030,028
Fa és faáru összesen		—	4,654,579	162,782	30,901,022	—	3,153,643	30,790	36,464,162

Igy pl. 1898-ban behozatott fa 543,628 mmázsa 2.376,359 kor. értékben, faáru 57.598 mmázsa 3.859,053 kor. értékben.

Lehet mondani, hogy Ausztria összes faáruszükségletének egy harmadrészét Németország fedezi. A faárúk között elsősorban a közönséges faárúk, kádárárúk, hordók, azután a finom faárúk, furnirok és finom fabutorok említendők. Ezen forgalom részletesebb számszerű adatairól Németország külkereskedelménél lévén szó, az ott foglaltak kiegészítésében e helyt csak azt kívánom megjegyezni, hogy 1898-ban behozatott:

gömbölyü müfa, kemény	19,230	mmázsa
fűrészelt faáru, „	22,581	„
gömbölyü müfa, puha	140,138	„
fűrészelt faáru „	58,135	„

Oroszország főleg fűrészelt és gömbölyü fenyőfaanyagot, azután tűzifát, tölgyfát, tölgyfűrészárut, vasuti talpfát s dongát szállít. A faárúk között a közönséges faárúk és a hajlitott fabutorok s butoralkatrészek képezik, a főbb behozatali árukat.

Behozatott 1898-ban:

tűzifa (határszéli forgalom) --- --- ---	352,963	mmázsa
gömbölyü müfa, puha --- --- ---	66,413	„
fűrészelt fa „ --- --- ---	88,267	„
gömbölyü müfa, kemény --- --- ---	65,570	„
fűrészelt fa „ --- --- ---	25,671	„
vasuti talpfa --- --- ---	50,407	„
donga --- --- ---	2,687	„
közönséges faáru --- --- ---	1,826	„
hajlitott butor --- --- ---	769	„

Romániából újabb időben fenyő épületfa tulnyomó részben Magyarországra vitetvén ki, ennek folytán a behozatal Magyarországra nagyobb, mint Ausztriába. Mindamellett így is igen jelentékeny mennyiségű tűzifa, tölgyfaáru, fűrészelt puhafaáru, azonkívül vasuti talpfa, fonóvessző és közönséges faáru, főleg fenyőfaáru jut Ausztriába.

Igy pl. 1898-ban behozatott:

tűzifa --- --- ---	145,930	mmázsa
gömbölyü épületfa, kemény --- ---	9,171	„
fűrészelt fa „ --- ---	18,743	„

gömbölyü épületfa, puha	---	---	37,736	mmázsa
fűrészelt fa	„	---	111,179	„
vasuti talpfa	---	---	10,865	„
fonóvessző	---	---	4,040	„
közönséges faáru	---	---	1,639	„

Az észak-amerikai Egyesült-Államokból Magyarországra csakis nem európai müfa (1898-ban 20,569 mmázsa) szállítván, a közös vámterületre való amerikai import többi része Ausztriára esik. Behozott 1898-ban:

nem európai müfa	---	---	97,229	mmázsa
fűrészelt faáru, kemény	---	---	2,420	„
„ „ puha	---	---	6,927	„
donga	---	---	10,366	„
közönséges faáru	---	---	3,583	„
faszög	---	---	8,004	„

A mint látjuk tehát Magyarország területe az amerikai dongától még érintetlen, Ausztriába azonban már Trieszten át behatolt. A fűrészelt tölgyfaáru pedig már szintén behozatal tárgya. Érdekes rámutatni az utolsó helyen levő számadatra. A cipészeknek való faszöget illeti ez. A 9939 mmázsa 1898. évi behozatali mennyiségből Németország csak 1858 mmázsat az Egyesült-Államok pedig a fent jelölt 8004 mmázsat szállították. Ausztriának és ez uton nekünk is.

Olaszországból főként kemény gömbölyü müfa és fűrészáru, azután puha fűrészáru és tűzifa, továbbá finom faárunk, kosárárunk, közönséges faárunk és kádáráru jön be Ausztriába. Az 1898. évi behozatal volt:

tűzifa	---	---	16,478	mmázsa
gömbölyü müfa, kemény	---	---	11,301	„
fűrészelt fa,	„	---	16,735	„
gömbölyü müfa, puha	---	---	3,283	„
fűrészelt fa	„	---	13,226	„
donga	---	---	2,773	„
nem európai müfa	---	---	1,011	„
közönséges faáru és kádáráru	---	---	931	„
finom faáru	---	---	358	„
kosáráru	---	---	465	„

Szerbia kivitele tölgyfaáruban és dongában Magyarországra szól, a mi Ausztriára esik Bosznia felé, azt csekélyebb mennyiségű tűzifa és kádáraru képezi.

Nagy-Britanniából mennyiségileg csekély, értékileg azonban sokkal jelentékenyebb behozatala van Ausztriának. 1898-ban behozatott:

5,064 mmázsa fa... ..	126,500 korona értékben
[6,113 „ faáru... ..	954,311 „ „

és pedig szállított az angol kolonialis birtokokról:

tölgy- és nem európai műfában	2,938 mmázsa
közönséges faáruban: fabutorok	4,340 „
finomabb fabutor és párnázott butor	1,515 „
festett facsévék	1,127 „
finom faáru	227 „

Megjegyzendő, hogy ezen szállításból a közönséges faárúk, fabutorok 597,000, a finom butorok pedig 265,000 korona értékkel számítódnak.

Franciaország kemény fűrészárut, cserzőanyagot, közönséges és finom faárukat, founirt és parafaárut szállít.

Németalföldről végül amerikai donga, közönséges és finom faáru kerül Ausztriába, egészbenvéve azonban nem jelentékeny mennyiségben. Kisebb mérvű behozatal van ezenkívül Spanyolországból, Portugáliából és Algirből (parafaárúk), Chinából és Japánból (finom faárúk), Britt-Indiából, Mexikóból, Délamerikából és Ausztráliából (nem európai műfa).

A kivitelnél az első hely *Németországot* illeti meg. Kiegészítésében a Németország külkereskedelménél az ausztriai behozatalt illetőleg mondandóknak jegyzem meg, hogy ezen óriási kivitel főrészt a fenyőfa-anyag képviseli. 1898-ban kivitetett:

gömbölyű épületfa, puha	13.280,979 mmázsa
fűrészelt fa „	3.685,094 „
gömbölyű épületfa, kemény	457,813 „
fűrészelt fa „	386,573 „
vasuti talpfa	730,982 „

Jelentékeny azonkívül a kivitel tűzifában, dongában, a faárúk között pedig közönséges faáruban és hajlitott butorokban.

A közönséges faáruból... ..	72,706 mmázsa
hajlitott butorokból... ..	51,874 „

vitetett ki 1898-ban.

Olaszországba az alpesi tartományokból igen jelentékeny fenyőfamennyiség vitetik ki. A tölgyfaárut főleg Bosznia, Isztria és a tengerpart szolgáltatja; megjegyzendő azonban, hogy Olaszország tölgyfűrészáru szükségletét tulnyomó részben nem ezekből a tartományokból, hanem Szlavóniából fedezi.

Kivitetett Ausztriából Olaszországba 1898-ban:

tüzifa	626,390	mmázsa
gömbölyü müfa, puha	198,209	„
fűrészáru,	3.306,263	„
gömbölyü müfa, kemény	4,300	„
fűrészáru,	45,744	„
donga	88,829	„
faszén	26,799	„
cserkéreg	3,926	„
fonóvessző, rözse	2,023	„
közönséges faárúk	29,960	„
hajlitott butor	4,434	„
parkett	2,394	„
finom faárúk	517	„

Magyarországba elsősorban is puha fűrészáru jut. Elég jelentékeny azonban a boszniai donga import is; a faárúk között a közönséges és finom faárúk és a finom fabutorok említendők. Egyébként utalok a már közölt részletes kimutatásra, valamint a bosznia—hercegovinai behozatalnál mondottakra is.*)

Oroszországba a kivitt fa tulnyomó részét a fenyőfaáru képviseli. Kivitetett 1898-ban:

tüzifa	19,558	mmázsa
gömbölyü müfa, puha	1.718,220	„
fűrészáru,	1.210,706	„
gömbölyü müfa, kemény	18,274	„
fűrészáru,	37,618	„
talpfa	4,051	„
közönséges faáru	24,106	„
hajlitott butor	1,354	„

*) L. a 214—217. oldalon levő táblázatot, valamint a 227. oldalon s folytatólag következő részt.

finom butor	1,207 mmázsa
finom faáru	1,431 „
kosáráru	796 „

Svájczba a puha fűrészáru a fő kiviteli cikk. Ebből kivitetett 1898-ban 674,451 mmázsa. Gömbölyü puha müfa pedig 141,593 mmázsa. Tölgyfaszükségletét Svájcz tulnyomó részben Magyarországból fedezi, főleg fűrészáruban. Kivitetett Ausztriából a már felsorolt fenyőfaanyagokon kívül:

gömbölyü müfa, kemény	9,318 mmázsa
fűrészáru, „	27,450 „
donga	11,861 „
talpfa	11,308 „
faszén	10,516 „
cserkéreg	17,277 „
közönséges faárúk	5,166 „
hajlitott butorok	4,280 „
finom faáru	691 „

Franciaországba a tölgyfaáru tulnyomó részét Magyarország szállítja. Ausztriára ebből aránylag kevés esik, kivéve a dongát, amelyből Bosznia elég jelentékeny részt liferál.

Kivitetett:

gömbölyü müfa, puha	16,122 mmázsa
fűrészáru, „	351,701 „
gömbölyü müfa, kemény	3,708 „
fűrészáru, „	16,486 „
donga	156,371 „
közönséges faárúk	1,472 „
hajlitott butorok	5,658 „
finom faárúk	1,700 „
parkett	756 „

Németalföldön a boszniai és tengerpartvidéki tölgyfaárúnak inkább az amerikai, mint a magyar áruval kell megküzdenie, így is azonban elég jelentékeny tölgyfakészlet megy Triesztből oda, azonkívül fűrészelt puhafaáru is. Kivitetett 1898-ban:

gömbölyü müfa, kemény	46,979 mmázsa
fűrészelt fa	113,451 „
gömbölyü müfa, puha	1,638 „

fűrészelt fa, puha	---	---	---	---	119,576	mmázsa
hajlitott butor	---	---	---	---	3,912	„
parkett	---	---	---	---	4,011	„
finom faáru	---	---	---	---	767	„

Nagy-Brittániába a fakivitel jelentéktelen, miután a tölgy fűrészárut ezen ország tulnyomó részben Magyarországról szerzi be, annál több esik a faárura. Kivitetett 1898-ban :

fa	---	32,079	mmázsa	920,836	kor. értékben
faáru	---	26,820	„	4,431,626	„ „

Kivitel tárgyát képezte 1898-ban :

gömbölyü műfa, kemény	---	---	---	---	4,933	mmázsa
fűrészáru,	---	---	---	---	2,976	„
donga	---	---	---	---	8,330	„
gömbölyü műfa, puha	---	---	---	---	631	„
fűrészelt áru,	---	---	---	---	13,050	„
közönséges faáru	---	---	---	---	7,895	„
hajlitott butor	---	---	---	---	5,191	„
finom faáru	---	---	---	---	6,779	„
gyermekjátékszer fából	---	---	---	---	3,769	„

Belgiumba kevés fa, tulnyomólag asztalosfa megy, továbbá közönséges és finom faárúk, azonkívül jelentékeny mennyiségű hajlitott butor és parkett. E két utóbbiból kivitetett :

hajlitott butor	---	---	---	---	1,963	mmázsa
parkett	---	---	---	---	1,850	„

A következőkben a Romániába való kivitelt is e helyen említve, még Ausztriának *keletre való exportjával* kívánok foglalkozni. Nem tehetem ezt másként, minthogy ezzel Magyarországnak ugyanazon irányban való kivitelt párhuzamba állítsam. A számok beszélnek és tanulságot rejtenek magukban.

Kivitetett 1898-ban :

Romániába :

<i>Ausztriából</i>		<i>Magyarországból</i>	
fa	---	1.444,630 mmázsa	656,504 mmázsa
faáru	---	9,217 „	3,881 „
együtt :	---	1.453,847 „	660,385 „

Szerbiába:

fa	65,990 mmázsa	339,038 mmázsa
faáru	3,826 „	2,245 „
<i>együtt:</i>	<i>69,816 „</i>	<i>341,283 „</i>

Bulgáriába:

fa	114,725 mmázsa	95,989 mmázsa
faáru	3,307 „	1,450 „
<i>együtt:</i>	<i>118,032 „</i>	<i>96,439 „</i>

Törökországba:

fa	115,059 mmázsa	14,542 mmázsa
faáru	11,304 „	1,710 „
<i>együtt:</i>	<i>126,363 „</i>	<i>16,252 „</i>

Görögországba:

fa	198,023 mmázsa	53,415 mmázsa
faáru	6,492 „	64 „
<i>együtt:</i>	<i>204,515 „</i>	<i>53,479 „</i>

Egyiptomba:

fa	555,374 mmázsa	14,669 mmázsa
faáru	13,925 „	1,467 „
<i>együtt:</i>	<i>569,299 „</i>	<i>16,136 „</i>

Ezen számadatok élénken illusztrálják azt, hogy daczára kedvezőbb földrajzi helyzetünknek, Ausztriával szemben kivitelünkkel mennyire visszamaradunk ugy a nyers áruban, mint a gyártmányokban is. Sajnos, amikor még nem foglalkoztunk azzal, hogy iparunk, és pedig exportképes iparunk legyen, Ausztria már rég elfoglalta előttünk a kelet piaczeit és az osztrák Lloyd-társulat hajói évről-évre nagyobbodó fa- és faárúkészleteket szállítanak oda, ahol még mi nagyon szerényen kell, hogy bekopogtassunk. Feltűnő jelenség általában, keletre való exportunknál pedig elsősorban, hogy mily kevés faárut gyártunk és exportálunk. A mit kiviszünk az is (a hajlitott butortól eltekintve) a közönséges, kevés értékű faárura esik.

Pedig, hogy ne szóljunk a különösebb ügyességet, izlést, ipari fejlettséget igénylő finom faáruról, a furnir, parkett, kosár-árak, butorok is olyan czikkek, amelyek nagyobb tömegben is gyártva, a készítőnek elég hasznot hoznak és ugy idegen árura szoruló belföldünkön, mint kivitelünkben is piacot találnának. Szükséges ép ezért, hogy az egyéb fejlesztendők mellett Magyarországon a faipar is fejlesztessék és keletre való kivitelünk is nagyobbittassék.

Ausztriának kivitele keletre főleg puha fűrészáruban jelentékeny, amely Galicziából, Bukovinából, az alpesi tartományokból, a tenger mellékről és Boszniából kerül ki. A távolabbi keletre a tölgyfa-áruból is jelentékenyebb rész jut. A faárak között a közönséges és finom faárak, hajlitott butorok, finomabb butorok, kosárárak érdemelnek említést. Az 1898. évi kivitel főbb czikkeit az egyes államokba a következők képezték:

Romániába szintén fenyőfaáru megy főként. Kivitel volt 1898-ban:

gömbölyü müfa, puha	---	---	---	---	635,445	mmázsa
fűrészelt áru	„	---	---	---	799,643	„
talpfa	---	---	---	---	5,274	„
cserkéreg	---	---	---	---	13,400	„
közönséges faárak	---	---	---	---	4,560	„
hajlitott butorok	---	---	---	---	869	„
fabutorok	---	---	---	---	1,842	„
finom faárak	---	---	---	---	642	„
furnir	---	---	---	---	622	„

A tölgyfát Romániába ugyszólván kizárólag Magyarország szállítja.

Szerbia az egyetlen keleti ország, ahol Ausztriával szemben túlsúlyban vagyunk. Ausztriából kivitetett:

tüzifa (Boszniából)	---	---	---	---	150,795	mmázsa
puha fűrészáru	---	---	---	---	13,692	„
közönséges faáru	---	---	---	---	1,525	„
butor	---	---	---	---	468	„
kosáráru	---	---	---	---	929	„
finom faáru	---	---	---	---	508	„

Bulgáriába :

gömbölyü müfa, puha	25,971	mmázsa
fűrészáru, „	97,307	„
„ kemény	5,835	„
közönséges faáru	1,995	„
finom faáru	403	„
hajlitott butor	627	„
butor	352	„

*

Törökországba :

fűrészáru, kemény	6,993	mmázsa
„ puha	101,746	„
donga	3,736	„
közönséges faáru	4,347	„
hajlitott butor	2,743	„
butor	1,025	„
finom faáru	2,472	„
kosáráru	957	„

Görögországba :

fűrészelt fa, kemény	16,343	mmázsa
„ puha	194,121	„
donga	4,145	„
közönséges faáru	5,549	„
hajlitott butor	307	„
kosáráru	211	„
finom faáru	184	„
parkett	127	„

Egyiptomba vasuti talpfát Magyarország szállított. Ausztria némi csekély mennyiségű gömbölyü puha- és keményfán kívül szállít még :

fűrészelt keményfát	39,223	mmázsat
„ puhafát	521,147	„
közönséges faárut	5,480	„
hajlitott butort	4,771	„
butort	1,343	„
finom faárut	1,555	„
kosárárut	559	„
parkettet	200	„

Ausztriának az itt elősorolt államokon kívül jelentékeny kivitele van faáruban az *észak-amerikai Egyesült-Államokba* is. Igy 1898-ban 5549 mmázsa faáru vitetett ki 941,056 korona értékben; ebből a fontosabbak:

hajlitott butorok	--- --- --- --- ---	2,821 mmázsa
finom faáru	--- --- --- --- ---	1,265 „
kosárárúk	--- --- --- --- ---	1,043 „
játékszerek fából	--- --- --- --- ---	374 „

Azonkívül kisebb mennyiségű kivitel van faáruban Spanyolországba, Portugáliába, Britt-Indiába, Persiába, Chinába, Japánba, Algirba, Tunisba, Fokföldre és Délamerika több államába. A behozatalnál faárúkkal China, Japán, parafával Spanyolország, Portugál, Algir, nem európai műfával pedig Britt-India, Mexikó, Ausztrália szerepel.

*

A külkereskedelmi forgalmat illetőleg megjegyzendő még, hogy a *fa* a behozatalnál *vámmentes* és hogy a külön kereskedelmi- és vámszerződésekbe nem foglalt külön illetékektől eltekintve, általában a közönséges faárúk 3—5, butorok és hajlitott butorok 10, finom faárúk pedig 24—60 K. mm-kénti vámilletékkel terheltetnek.

A *fapiaczkok* a belkereskedelem intenzivebb volta folytán mint kisebb piaczkok sokfelé oszlanak meg és ép ezért külön meg nem nevezhetők; a kivitelre befolyást gyakorló nagyobb piaczkok: Trieszt, Bécs, Prága, Brünn, Troppau, Krakkó, Csernovitz, Stanislau, Linz, Passau, Klagenfurt.

A kereskedelem és ipar fejlettsége a kiskereskedelemnek is kellő tért ad. A külkereskedelem azonban ugyszólván kizárólag a nagyobb fakereskedők, egyes intézetek, vagy részvénytársaságok kezében van. Ezek közül többeknek Magyarországon ép úgy vanak fakihasznelási vállalataik, mint Ausztriában, vagy Boszniában.

Néhány szóval kivánnék még *Bosznia-Hercegovinával* való fakereskedelmi forgalmunkról az Ausztriáról szólók kiegészítése végett megemlékezni. *Kivitelünk* Bosznia és Hercegovinába igen csekély (1898-ban egészben volt 7626 mmázsa fa, 28,515 korona értékben és 4081 mmázsa faáru 359,259 korona értékben), fában főként tűzifa és puha fűrészáru, a faárúkból pedig közönséges finom fa-

áru, hordók és butorok vitetnek ki; a *behozatal* azonban fában elég jelentékeny, a mihez még némi faáru is hozzájárul.

Behozatott 1898-ban:

	mmázsa	kor. ért.
tüzifa	82,381	49,428
kemény épület- és műfa:		
a) tölgy, dió stb. fából	14,298	71,490
b) juhar, körte, cseresznye stb. fából	121	484
c) bükk, kőris, szil, stb. fából	3,849	13,857
puha épület- és műfa	882	2,028
donga, keményfából	268,284	2,307,243
vasuti talpfa	7,639	22,153
fűrészelt és faragott fa, tölgy, stb.	4,313	31,054
„ „ „ „ bükk, stb.	11,961	59,805
„ „ „ „ puha	54,038	248,575
fűzfavesszők	220	5,280
közönséges faáru, közönséges fabutorok	69	2,382
fagyapot	61	427
finom fabutorok és hajlitott fabutorok	7	1,534
finom faárúk	65	26,000
kosárárúk	3	480
parketták	102	2,040
összesen:	448,293	2.844,260

Amint látjuk donga és puha fűrészáru a legjelentékenyebb behozatali cikk, azután még kemény fűrészáruból is számbavehető mennyiség hozatik be. A behozatal általában apadóban van, amint a főbb behozatali árukra vonatkozó, következő számadatok mutatják:

Behozatott az 1894—1898. években:

Árunem	1894	1895	1896	1897	1898	1894	1895	1896	1897	1898
	évi mennyiség métermázsákban					évi érték ezer koronákban				
Donga	494864	594496	412651	390050	268284	1698	1692	2904	2348	2307
Fűrészelt fa puha	8032	116722	154527	123323	54038	44	584	712	568	248
Fűrészelt fa kem.	3865	9087	30294	16180	16274	24	48	162	88	90

*) A behozatal maximuma az 1889—1898. (tiz) évi időszak alatt.

Ezen apadás főleg a dongánál, az apadó tölgyfakészletek mellett az árviszonyok alakulásában leli okát. Befolynak erre a külföldi kötések is, miután az itt kimutatott részletek jelentékeny része Fiumén át külföldre, ezek között a donga és kemény fűrész-áru főleg Franciaországba megy.

Ausztria faipara.

Ausztria faiparáról inkább általánosságban és csak röviden emlékezhetek meg, miután a helyszínén időm rövideje miatt ezen ipari tevékenységet részleteiben nem tanulmányozhattam.

Ezen ipar, amint azt már Ausztria fakivitelénél is láttuk, főképen 4 árunemnél nyer kifejezést, u. m. a közönséges faáruk, a butorok és butoralkatrészek, a hajlitott butorok és a finom faáruk gyártásánál.

A *közönséges faáruk* készítése nem lokális természetű ipar, miután az a birodalmi tanácsban képviselt valamennyi országban és tartományban honos. Mégis mindamellét Bécs és környéke, Szilézia, Csehország, Tirol, Stájerország, Krajna ezen ipar főhelyei, amely durva asztalosáruk, közönségesebb butorok, jégsekrények, konyhaberendezések, háztartási eszközök, ládák, durva esztergályosmunkák, fahuzal, továbbá kádármunkák és hordók készítésében nyilvánul.

A *finomabb fabutorok* és butoralkatrészek készítése főleg Bécsben van otthon. A bécsi butoroknak jó hire van, a minták gondos megválasztása, kellemes formák és a mellett a nyugat-európai és főként a francia és angol gyártmányokkal szemben olcsóbb volta jellemzi azokat. Ugyanezen elbírálás alá esnek a párnázott butorok is. A jó mellett silányabb minőségű is kikerül, ez azonban az árakban is kifejezést nyer.

A *hajlitott butorok* gyártása Ausztriából indult ki. Olcsósága mellett kellő szilárdságu és csinos munkát ad, valódi világcikké nővén ki magát, a mely mind az öt világrészben piacra talált. Nagyon számbavehető iparága ez Ausztriának és Magyarországnak is.

A hajlitott butorgyártás, amely fontos tényező erdőgazdasági szempontból, a bükkfának előnyös kihasználását szolgálván, annyira figyelemreméltó ipari és közgazdasági szempontból

is, miután a gyári üzemmel kapcsolatban a házi ipar is bő foglalkozást talál. Az ülések és támlák nádfonatának elkészítése, az egyes alkatrészek leráspolyozása, fényezése házilag üzetik és egy-egy gyár körül széles körben a lakosságnak bő megélhetési módot nyújt.

Ezen iparág megalapítója Thonet Mihály volt, ki az 50-es évek elején Koritschanban (Morvaország) építette az első gyárat. Fiai, a ma is fennálló és világhírű „Thonet Testvérek“ cég az üzemet tovább fejlesztették, úgy, hogy manapság a cégnek 7 gyára, 20 fiókja és fűrésztelepe van, évi 40,000 m^3 -en felüli bükkmüfa fogyasztással; ezen iparvállalatok több mint 6000 embert foglalkoztatnak és 20 millió drb butort hoztak eddigelé forgalomba.

A Thonet testvéreken kívül még Kohn Jakab és József 5 gyárral a legnagyobb gyáros cég e szakmában. Koritschanon kívül még a Hostein melletti Bistritz, Hallenkau, Wsetin, Holleschau (Morvaország) Niemes, Oberleutensdorf, Kaunitz, Bodenbach (Csehország), Bielitz, Teschen, Pöltschach, Windisch Feistritz, Marburg és Klagenfurt azon helyek, ahol ily gyárak vannak.

A *finom faárúk* főleg Bécsben, Prágában, Csehország német részében és Sziléziában készíttetnek. Ide sorolandók azon háziiparilag készült fafaragványok is, a melyek a Salzkammergutban Gmunden környékén, a Grödner-Thalban és Tirolban készülnek.

A *házi faipar* főként Csehországban, különösebben a cseh érzhegységnek a szász érzhegységgel határos vidéken, Oberleutensdorf, Katharinenberg és Graslitzban, az Erlitz-hegységben, Grulichban, az óriás-hegységben (Riesengebirge), a cseherdőben (Böhmerwaldban), valamint Morvaországban az u. n. Mährische Wallacheiban: Wallachisch-Messeritsch, Wsetin és Rosnauban, a Beszki-dekben honos. Ezen utóbbi vidék produktumait gazdasági eszközök, háztartási cikkek és konyhaedények képezik, míg a cseh érzhegységben gyermekjátékszerek, hangszerek, finomabb faárúk, az Erlitz-hegységben pedig fafaragványok, a cseh erdőben skatulyák, dobozok, hangszerek, szitakeretek, faczipók, kaptafák készíttetnek. A csehországi érzhegység faipari tevékenysége azonos lévén az érzhegység szászországi részében gyakorolttal, legyen szabad a Németország házi iparánál bővebben leirtakra utalnom.

A bükkfának ipari és háziipari feldolgozását illetőleg első-sorban is ki kell emelni azon nagymérvű fogyasztást, amely a *hajlitott butorgyárakra* esik, amely az évi 100,000 m³-t megköze-líti. Ujabbban azonban nagyon szép kivitelű *nem hajlitott butorok* is gyártatnak bükkfából. Így pl. a bécsi Bernhard Ludwig butor-gyáros czégnél láttam ilyen butorokat teljesen modern alakban és színben. A fát e célra mindig gőzölik, a gőzölés által már sötétebb színt kap, a gőzölés azonban kombinálható külön-böző színű pácok alkalmazásával (Esslingen-féle eljárás), és így jönnek létre a színes (sárga, gránát-piros, zöld, kék, stb. színű) divatos butorok, főleg asztalkák, székek. A gőzölés, amelyet a bükkre nézve minden exportra szánt élezett fánál és fűrészárúnál mint a fát konserváló és repedés ellen biztosító eljárást megkövetelnek, nemcsak pácok felvételére, hanem idomításra, hajlításra és más mechanikus behatásokra is alkalmassá teszi a bükkfát. Így pl. előzetesen a tölgynek, a mahagoninak vagy a palissanderfának színét megadva, az ezen gyűrűs likacsu fákat jellemző faszerkezet (textur) megfelelő késhengerek segítségével a fába bevágható.

Nagyon érdekes és szintén az említett Bernhard L.-nél lát-tam a gázzal megfelelő hőfokra melegített fémlemezeknek, fém-hengereknek a fának némi pörkölésével, beégetésével járó benyomá-sát a fafelületre (az u. n. Brandtechnik) amely bár nem oly éles, de a vésőéhez hasonló mélyedéseket, domborulatokat és ez uton a kívánt rajzot idézi elő. Ily eljárás keretknél, léceknél is na-gyon czélszerű és jelentékenyen olcsóbbá teszi azokat. Bükkgő-zülő telepe van Bécs mellett Liesingben az említett Bernhardnak, azután van egy ily telep Purkersdorfban, a csehországi Bergreichen-steinban, a morvaországi Rosnauban és számos más helyen. A berendezések meglehetősen egyformák: gőzkamarák a fa befogadá-sára szolgáló keret-állványokkal, jól záró ajtókkal, ahol a fa 6—8 órán át gőzzel hevítettik.

A bükkfának igen fontos alkalmazását mint *vasuti talpfának* különböző oldatokkal való telítése és ilyképen való használata ké-pezi. Az osztrák államvasutak, a Kaiserin Elisabeth Westbahn és a déli vasut már évek hosszu sora óta alkalmazzák e célra a bükkfát. A Boucherie-féle eljárás rézgáliczczal a legrégibb, később a Burnett-féle zinkchloriddal és a Paradis-féle tulhevített kátrány-

gőzzel találtak alkalmazást. Ez utóbbit a déli vasut alkalmazta, de az eredmény a várakozásnak nem felelt meg, úgy hogy a zinkchloriddal való telítésre tértek át. A bükkfalpfának használata azonban Ausztriában is még mindig korlátozott, miután a kerü-költségek és azon kívánalom, hogy az impregnálás teljesen meg-bizható és a mellett olcsó is legyen, megoldott problémának még nem tekinthető.

Telítő telepek vannak többek közt: Angernben, Waidhofen a. d. Ybs és Jedleseeben, Klein-Schwechatban, Matzleinsdorfban, Bécsben stb.

Számbavehető a bükkfánál még a *testoni és tavolleti* (czitrom-és narancsládákhoz való deszkák) gyártása is. Ezen ládák Trieszt-ből ép úgy, mint Fiuméből is nagybani kivitel tárgyát képezik.

A bükkfának egyéb, tulnyomólag a házi ipar által való fel-használását illetőleg említendők még az *esztergályos és faragó ipar* sokféle gyártmányai: *konyha- és házi-eszközök* készítése, különösen Csehországban Haindorfban, Morvaországban Wallachisch-Mese-ritschben, Dél-Steyermark, Görz, Gradiska és Krajnának több helységében. Mint különleges iparág Tachauban (Csehország) gomb-betétek, éjjeli mécs-lemezek, csévék készítése említendő. Azután kerékgyártóárak, petróleum-, cukor-, szörp- és halhordók, forgács, szitakévék, ürmértékek készítettnek főleg északi Sziléziában, tálak, lapátok gyártatnak többek között a Saybusch-Tescheni uradalom-ban. Faczipők készítettnek a Böhmerwald, az óriás- és az érczhegy-ségben, Krajnában, Karinthiában, Boszniában, kaptafák, kefefák Csehországban, szivarládák (cezédrušfautánzat) a Saybuschi urada-lomban.

Befejezéskép megemlítem, hogy a bükkfa kihasználásának kérdése Ausztriában, a bükk a fanemeknek csak 20·20/o-át képezvén, nem oly akut mint nálunk. Bosznia- és Herczegovinában pedig, bár az 580/o-ot képező lombosok legnagyobb részét a bükk alkotja, ezen fanem kihasználhatása, a nehéz kihozatali viszonyok miatt is, ez idő szerint még nagy nehézségbe ütközik.

(Folyt. köv.)